

Subregatta v Bratislavě

Organizaci prvního oficiálního ročníku mezinárodního setkání modelů ponorek a jejich příznivců v Bratislavě, které se konalo 4. a 5. září, provázely před začátkem trochu zmatky. Na dlouho předem oznámenou akci se totiž dva týdny před uzávěrkou sešlo jen tolik přihlášek, kolik by se dalo spočítat na prstech jedné ruky, a proto se pořadatelé rozhodli setkání zrušit.

Oznámení o tom ale vzápětí vyburcovalo ponorkáře, kteří odkládali přihlášení na poslední chvíli, a jejich reakce přiměla organizátory rozhodnutí změnit. Nakonec dorazilo celkem 30 registrovaných modelů a několik dalších bez přihlášení: devět bylo z Čech, osm ze Slovenska, sedm z Rakouska a šest z Maďarska. Na účasti modelářů především z Německa, Rakouska a částečně i z Česka se negativně projevovalo to, že ve stejném termínu uspořádal ponorkářskou akci také modelářský klub v německém Kaiserslauternu.

Přestože šlo o první ročník, nekonala se subregatta v Bratislavě-Rači poprvé. Již před dvěma roky se ve stejné době na stejném místě ponorkáři sešli na zkušebním „nulovém“ setkání, které organizátorům posloužilo jako zkouška a z něhož byla prakticky vyloučena veřejnost.

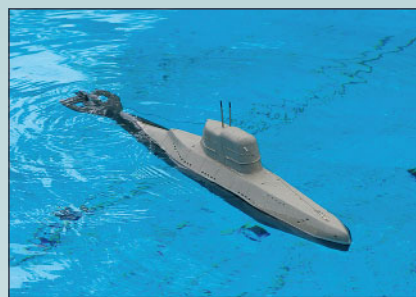
Letos všechny účastníky uvítal zrekonstruovaný bazén s novým povrchem a odstraněnými startovními bloky pro závodní plavce; vedle vrostl malý dětský bazén. Jen nízká hladina vody komplikovala pokládání modelů do bazénu a jejich vydvihování. Jenže termín subregatty je pevně určen provozovatelem bazénu, musí se vtěsnat mezi konec plavecké sezony na začátku září, kdy také končí pravidelná údržba, a slavnost vinobraní v polovině měsíce, kdy už musí být voda vypuště-

du připomínal pohled přes periskop.

Přes Raču se několikrát přehnal drobnější deštěk, který jízdy ponorek nenarušil, a dokonce neodradil ani diváky, kteří se schovali pod stany. Jen v sobotu po poledni přišla asi hodinová průtrž mračen a dokázala otevřené modely bez ohledu na přístřešek během chvilky namočit víc než voda občas pronikající spoji za provozu pod hladinou. Podmáčené byly i transportní krabice a bedny schované pod stoly a my čvachtali v bahně a mokré trávě jak kachny. Naštěstí to netrvalo dlouho.

Andreas Pfisterer při soutěži ve střelbě na ponorku

Ponorka WK202 (typ XVII A) Milana Bachora z Bratislavy

Nová ponorka typu XXI Oty Gerží

ná. Letos byli na setkání pozváni i diváci, zatím jen omezenou reklamou, a skutečně se jich v průběhu dvou dnů vystřídal v bazénu několik stovek. Převažovaly rodiny s dětmi, ale našlo se i dost modelářů, kteří si přišli okouknout techniku.

Naše skupina v sestavě Michaela Pastorová, Martin Velek, Petr Jašek a já přijela na místo už v pátek v podvečer 3. září a v rámci možnosti se zapojila do dokončování příprav. Program byl po oba dny jednoduchý, volně jízdy vystřídala jen soutěž dvoučlenných týmů ve „střelbě na pohyblivou ponorku“. Jeden z týmu dálkovým ovládním mačkal spoušť, druhý mířil přes kameru a monitor, jehož obraz oprav-

Sobotních nočních jízd se účastnilo poměrně málo modelů, navíc se potvrdil známý fakt, že maketové osvětlení ponorek poziciemi světly je nevyrazné a bez celkové choreografie a skupinového ježdění nevyčníkne. Jen dva modely měly efektní nemaketové osvětlení, moje U-32 (typ 212) sama o sobě nesvítla, ale dokázala připojenými lištami s řadou LED rozzářit bazén pod sebou, takže plula jako temný stín nad osvětleným dnem; druhý model měl pás LED na bocích.

Z Maďarska přijel László Benkó s už starší malou výzkumnou ponorkou Barracuda, vybavenou statickým systémem s čerpadlem do ostřikovače auta; kromě toho měl novější ponorku San Juan (SSN751) třídy Los Angeles v měřítku 1 : 96.

Béla Király přivezl svůj Kursk a model U-40, nový z účastníků, Aladár Puskás, měl model U-47 ze stavebnice Robbe a Neptune SB-1 od Thunder Tigeru. Bylo vidět, že maďarští modeláři se zdokonalují a asi i počet ponorkářů mezi nimi pomalu roste, ale jinak musím konstatovat totéž, co po minulém setkání: Jejich modely jsou srovnatelné s ostatními co do funkce i vnějšího vzhledu, ale po otevření se ukáže stavba podle hesla „co oko nevidí, srdce nebolí“. Záměr uspořádat ponorkové setkání a soutěž na evropské úrovni v Maďarsku, který prezentovali na minulém setkání, už asi odložili na neurčito, rozhodně o něm tentokrát nepadlo ani slovo.

Nejstarší účastník pan Bergmann z Rakouska jezdil s ponorkami svého kolegy Helmuta Huhna. Jeho modely měly zajímavě upravená kormidla, jeden měl kromě hlavního směrového kormidla další dvě z uhlíkového laminátu přímo za lodními vrtulemi a k přenosu pohybu od hlavního kormidla byl použit vnější pákový mechanismus s tele-

Velká Akula Andrease Pfisterera je už téměř hotová

skopickou tyčí. Oba modely byly vybaveny jednoduchými dýzami a druhým hloubkovým stabilizátorem dole, jak ale jejich majitel potvrdil, nejde v tomto případě o tah ani obratnost, ale zkrátka o ochranu lodních vrtulí při skupinovém ježdění s více ponorkami „trup na trup“ a manévrech u dna, čímž jsou oba jmenovaní modeláři už roky známi.

Nepřehlédnutelná byla Akula (projekt 941) v měřítku 1 : 45 Andrease Pfisterera, s délkou 3,86 m je to největší model ponorky v Evropě a pravděpodobně i na světě. Stavba se táhne už několik roků, ale zdá se, že se konečně chýlí ke konci. Oproti loňsku, kdy jsme model viděli v Neulengbachu, bylo znát výrazný pokrok. V zadním dílu trupu už je strojná pohona a ovládání kormidel, bílý panel nad ní je připraven na solární panely, aby se dal palubní systém při čekání a zřejmě i na vodě dobít. Hlavní rozvody jsou z hliníkových drátů zapěněných do kanálů v trupu. V přídí jsou vysunovatelná hloubková kormidla a připraveny jsou i dva funkční torpédomety. Model se čtyřmi balastními nádržemi z PVC trubek se ponořuje, respektive vynořuje na stlačený vzduch (6 barů), uchovávaný ve dvou nádržích z hasicích přístrojů.

Původně předpokládanou suchou hmotnost 75 kg konstruktér modelu zatím nepřekročil, v současné době má Akula díky masivnímu používání uhlíkového laminátu hmotnost 60 kg, s napaštěnými nádržemi 90 kg, nicméně po zaplavení dutin vodou její setrvačnost v pohybu odpovídá hmotnosti přibližně 370 kg, takže zejména nouzové zastavení nebude úplně snadné ani rychlé. K manévrování bude model kromě kormidel používat i přední příčný pohon s kanálem o průměru kolem 7 cm. Akula už byla pokusně ve vodě, v současné době se pracuje na elektronickém vybavení; regulérní uvedení do provozu se chystá na jaro 2011. Ke spouštění i vytažování z vody bude podle majitele použita nakloněná rovina tvořená dvěma pevnými trubka-

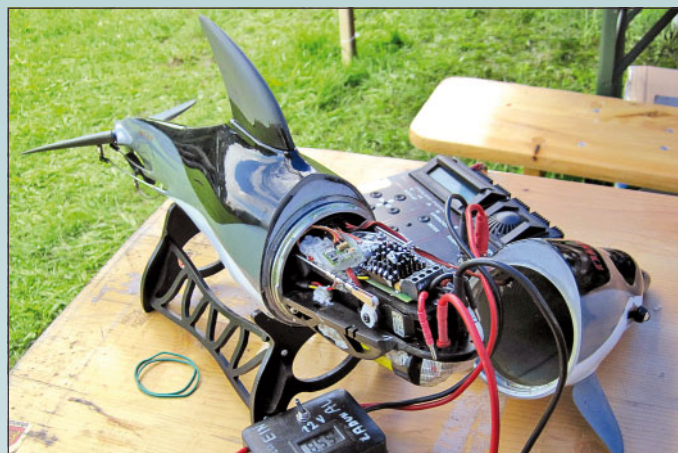
mi. Stavba do současnosti „spolykala“ přibližně 15 000 €.

I když Akula ještě není hotová, Andreas už uvažuje o dalším modelu ve stejném měřítku, jehož předlohou se pravděpodobně stane ruská moderní raketonosná ponorka třídy Borej (Projekt 955), která teoreticky zvládne na jedno ponoření během 100 dní urazit až 108 000 km při stále rychlosti 45 km/h. Jde o nejmodernější ruské ponorky, z nichž první byla uvedena do služby poslední den roku 2009 a plavební testy byly ukončeny v červenci tohoto roku, dvě ponorky stejné třídy jsou rozestavěny.

O dalších modelech a technických finesách se zmíním příště.

Delfin Venera Langa, za ním Delta Kurta Bergmanna

Vnitřní uspořádání Delfina s bajonetovým uzávěrem trupu

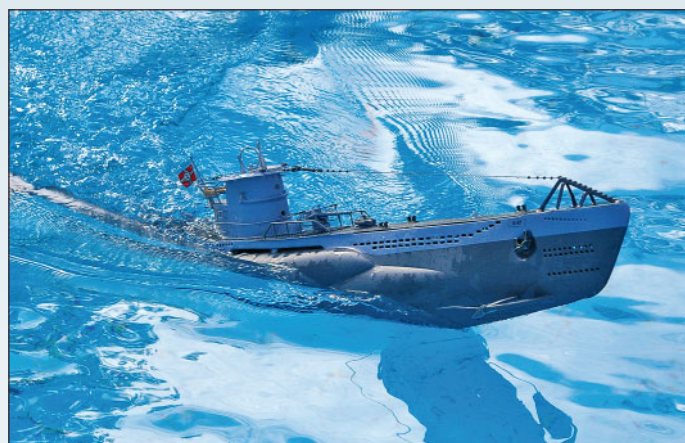
Setkání v Bratislavě nebylo velké, ale mělo velmi příjemnou, klidnou a také pracovní atmosféru. Největším přínosem pro účastníky bezesporu je možnost si v klidu vzájemně popovídat, ukázat a předvést to, co se osvědčilo, i když občas, například u maďarských kolegů, vzájemnou komunikaci značně ztěžuje jazyková bariéra.

V každém případě si organizátoři subregatty pod vedením Romana Pastorika za svou práci zaslouží obrovské uznání. Prakticky bez pod-

pory modelářského svazu, sponzorů i poplatků od účastníků, v rozhodující míře ve vlastní režii, připravili akci, která splnila všechno, co se od ní dalo očekávat. Jenže to je také to, co se musí změnit, má-li se subregatta v Bratislavě udržet a vyrůst. Při pořádání pěti lidmi a bez finančních zdrojů je růst těžko představitelný nehledě na to, že ke svým vlastním ponorkám se organizátoři pro samou práci ani nedostali. Snad trochu pomůže publicita, setkání navštívily a reportáž z něj natočily dva televizní štáby.

Na závěr byly předány ceny. Pohár za vítězství ve střelbě na ponorku putuje s Hansem Hofmannem do Rakouska. Zvláštní pohár za „nejo-

U-47 Vladimíra Randy dokáže s výkonnými motory jezdit téměř v kluzu

Maďarské ponorky, v popředí U-47, za ní Kursk

Ota Gerža přebírá putovní cenu za nejhezčí ponorku

šoupanější boty“ pro účastníka z největší vzdálenosti převzal Petr Jašek z Ústí na Labem, jehož historická ponorka S.M.U 19 i záchranný batyskaf AS-30 spolehlivě sloužily po celou dobu, a konečně hlavní putovní cenu za nejhezčí ponorku si po zásluze odvezl Ota Gerža do Vsetína.

Ing. Michal Černý
Michaela Pastorová
Martin Velek